

ไฟดับไฟ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ตบะธรรม ธรรมะ ธรรมะชำระกิเลสนะ เราเกิดมามีกิเลสมากับเรา เพราะเราเกิดมา อวิชชาพาเกิด กรรมพาเกิด สิ่งที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา สิ่งนี้มีบุญกุศลมาก เพราะมีทางออก ถ้าไม่มีทางออกนะเราจะไม่มีทางไปเลย แต่มีมีทางออก เพียงแต่ทางออกเราไปไม่ถูก เราถึงต้องฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อเป็นการชำระ บุญกุศลของการฟัง สิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังแล้ว สิ่งนี้จะตัดแปลงความคิดเห็นของตัว ถึงที่สุดแล้วนะจิตใจผ่องแผ้ว

เราประพฤติปฏิบัติของเราเองเพื่อหาทางออกของเรา เราก็ทำของเราอยู่ เพราะเราเกิดมามีบุญกุศล เราเกิดมาตั้งใจจะหาทางออกของเรา จะหาทางออกเห็นไหม ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชี้ทางไว้ละ พวกเรานี้มืดแปดด้าน ในปัจจุบันนี้บอกว่า มีมรรค ๘ มีดแปดทาง มีดหมด ทั้งที่ยังศึกษามาเท่าไรกลับยังมีด มีดเพราะอะไร มีดเพราะการกระทำนั้น เพราะเรามีอวิชชา มีสิ่งปิดบังตัวเองอยู่ในหัวใจ มีสิ่งมีดบอดในหัวใจแล้วก็ไปศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยิ่งศึกษายิ่งมีดบอด ยิ่งมีดบอดเพราะอะไร เพราะมันเป็นจินตนาการ เป็นการคาดหมายของเรา ไม่ได้เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงนะ ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาเพื่อทำเหตุใด ศึกษาเพื่อการประพฤติปฏิบัติ แล้วการประพฤติปฏิบัติเกิดขึ้นมาได้ อย่างไร การประพฤติปฏิบัติต้องวางไว้หมด วางภาคปริยัติเอาไว้ ถ้าเราไม่วางภาคปริยัติแล้วเราปฏิบัติโดยเป็นภาคปริยัติ มันจะเป็นจินตนาการทั้งหมด มันเป็นวิปัสสนิก

การฟังธรรม ฟังธรรมเพื่อปล่อยวางนะ เวลาฟังธรรมเราตั้งสติไว้ เสียงของธรรมนั้นจะมากกระทบหูของเราเอง เราตั้งสติของเรา สิ่งนี้จะเข้ามาชำระล้าง เวลาเราประพฤติ

ปฏิบัติของเรา เรากำหนด พุทโธ พุทโธ ของเรา ไม่ให้ชาลันถั่วย แต่ถ้าชาลันถั่วยเราหน้าเข้าไป น้ำมันจะล้นออกไปตลอด เพราะน้ำมันเต็มถ้วยอยู่แล้ว

นี่ก็เหมือนกัน ในการศึกษามาในภาคปริยัติ เราศึกษามาในทางโลก เราศึกษา มาแล้วเรามีความรู้ เรามีปัญญาของเรา เราปฏิบัติเราแล้วจะมีการผิดพลาด เราต้องยึดหลักของเราให้ได้ เพราะกิเลสมันอาศัยสิ่งนี้หลอกหลวงเรา อาศัยการศึกษารวมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วหลอกหลวงเรา ว่าสิ่งนี้เป็นความเห็นของเรา สิ่งนี้เป็น ความถูกต้อง สิ่งนี้เราเคยศึกษามาแล้ว ทุกคนเห็นแก่ตัว ทุกคนเข้าข้างตัวเองทั้งนั้น กิเลส มันจะเข้าข้างตัวของเรา

ในการประพจน์ปฏิบัติของเรา เราจะปฏิบัติโดยกิเลส พอเราปฏิบัติโดยกิเลส ศีลขารรณะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็สูญเปล่า ศีลขารรณะขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาเพื่อการประพจน์ปฏิบัติ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติ ปฏิเวธ ไม่มี ในปัจจุบันนี้มีปริยัติ เรามีการศึกษามา แล้วเราว่าเราเข้าใจ เรามี ความรู้ เรื่องของใจมันเป็นสิ่งที่มันลึกลับมหัศจรรย์ เรื่องของใจนะ เรื่องของความรู้สึกนี้ ลึกลับมหัศจรรย์มาก คุณเขาฟังทีเดียว ครูบาอาจารย์เทศน์หนเดียว ผู้ที่มีสติปัญญาเขาฟัง หนเดียว เขาพูดได้ทุกคำพูด เหมือนกันหมดเลย

นี่ไง คุณการศึกษา มา คนมีปัญหาฟังเทศน์หนเดียวนี้เขาจำได้หมดเลย พอเขาจำได้ ขึ้นมา มันก็เป็นความจำ นี่ก็เหมือนกัน พอเราไปศึกษาปริยัติมา เราศึกษามาแล้วว่าเรามี ความรู้ เรามีความเข้าใจ ปริยัติ ปฏิเวธ พอมีความรู้มีความเข้าใจแล้ว ก็เพราะปฏิบัติด้วยความรู้ด้วยความเข้าใจไง กิเลสมันเลยสวมเขา มันเลยหลอกหลวงเอา

แต่เราประพจน์ปฏิบัติของเรา ปริยัติเพื่อการประพจน์ปฏิบัติ ถ้าปริยัติมาปฏิบัติ เวลาปฏิบัติของเราถ้าตั้งใจทำความสงบของใจเข้ามา เริ่มต้นของการทำความสงบของใจนะ ทุกคนเวลาปรับพื้นที่ ปรับให้ใจของเรามันสงบเข้ามา มันจะมีความขัดแย้ง มีความขัดข้อง มีความทุกข์มีความร้อน มีการกระทำที่ผิดพลาดในหัวใจ เป็นเรื่องธรรมดา

ในเรื่องการประพจน์ปฏิบัติเริ่มต้นนะ ในการทำความสงบของใจ เรื่อง หน้ปากคอกนี่เป็นสิ่งที่ปฏิบัติทุกข์ยากมาก ในการทำความสงบของใจขึ้นมา ถ้าคนมี อานาจาสนา คนมีบุญญาธิการมา ใจมันทำความสงบได้เป็นครั้งเป็นคราว ความสงบ

เป็นครั้งเป็นคราวนั้น มันก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอำนาจวาสนาบารมี มันไม่เกิดขึ้นโดยข้อเท็จจริง ถ้ามันเกิดขึ้นโดยข้อเท็จจริง โดยการฝึกสติ เรามีสติของเรา เรากำหนดพุทฺโธ พุทฺโธ พุทฺโธของเรา หรือเรามีปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตสงบเข้ามาเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา เพราะมันมีประสบการณ์ใหม่ๆ กว่าจิตมันจะสงบเข้ามาแต่ละครั้งแต่ละตอนขึ้นมา แล้วเวลาจิตที่สงบเข้ามา

คุณในการศึกษาของเรา ความจำ สิ่งใดที่เป็นประโยชน์ เป็นคุณงามความดี มันจำได้ยาก สิ่งใดที่กระทบกระเทือนหัวใจ สิ่งใดที่เป็นความบาดเจ็บ เจ็บช้ำในหัวใจ สิ่งนั้นจะจำแม่นมาก เห็นใหม่นี้ละความจำ สิ่งที่เป็นความจำเพราะอะไร เพราะมันมีกิเลสของเราสิ่งใดที่เป็นประโยชน์มันจะจำไม่ได้ สิ่งใดที่ไม่เป็นประโยชน์กับมัน มันจะจำได้มาก นี่กิเลสตัดหาความทะยานอยากมันเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้นเรามีกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจของเราอยู่แล้ว เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เรากำหนดพุทฺโธขึ้นมา เพื่อสติปัญญาของเรา สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์กับเรา แต่ถ้าด้วยอำนาจวาสนาบารมี เวลาประพฤติปฏิบัติแล้วมันเป็นเองไง อำนาจวาสนาบารมีคือความสงบโดยที่ที่เราจับต้นชนปลายไม่ได้ หรือเราไม่เข้าใจด้วยเหตุด้วยผล มันสงบของมันได้นะ แต่สงบแล้วเราจะมีพลังแสงสยมาก เราจะลงไปแปลด้านว่าทำอะไรมันจะเป็นอย่างนี้ได้อีก

การปฏิบัติเริ่มต้น เวลาจิตที่มันสงบได้ แล้วเรารักษาความสงบของเรา เป็นการรักษาความสงบได้ยากมาก ฉะนั้นเราจะต้องมีสติ เราต้องมีการฝึกฝนของเรา มันจะเป็นขึ้นมาจากการฝึกฝน มันจะเป็นขึ้นมาจากเหตุและผล มันไม่ได้เป็นขึ้นมาจากการจินตนาการ มันไม่ได้เป็นขึ้นมาจากการนึกคิด เป็นการเพ้อเจ้อ เป็นการนึกเอา

สิ่งต่างๆ ที่มันเกิดขึ้นมา เหมือนกับเราเรียนปริยัติมา ปริยัติก็คือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้นละ ธรรมของครูบาอาจารย์มันก็ว่ามันได้ยินได้ฟังมา มันก็มีความเข้าใจทั้งนั้นละ มันมีความรู้ความเห็นของมัน เวลาปฏิบัติมันต้องเป็นอย่างนั้นๆ สิ่งนี้มันเป็นหญาปากคอก เป็นหญาปากคอกเพราะอะไร เพราะจิตเราดิบกๆ จิตของเราเนื่อกิเลสท่วมหัว การกระทำของเรานี้มันก็กระทำด้วยกิเลสทั้งนั้นละ

ปฏิสนธิจิต อวิชชามันครอบงำอยู่ พลังงานที่ออกมาจากหัวใจมันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยากทั้งหมด ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว พอเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาถือว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติเพื่อจะชำระกิเลสมันกิเลสทั้งนั้นเลย เพราะอะไร เพราะมันยังไม่มีการชำระล้าง เราไปเก็บของเป็นพิษ คุณิเหตุที่เป็นพิษเอามาต้มกินก็ตายนะ คุณิกลอยถ้าเอามาแล้วไม่แช่น้ำ ไม่ล้างสารพิษของมันก่อน เรามากินก็เป็นโทษกับร่างกาย

หัวใจที่มันเป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยากทั้งหมด แล้วมันไปปฏิบัติธรรม มันก็เหมือนเห็ดเป็นพิษ เห็ดเป็๋อ เอาไปต้มแกงกิน ตายห่าหมด นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติขึ้นมา จิตของเรามันกิเลสตัณหาความทะยานอยากทั้งหมด แล้วก็บอกคิดธรรมะของพระพุทธเจ้า เห็นเขากินเห็ดนะ เห็ดที่เป็นประโยชน์นะ เห็ดโคนเห็ดอะไรต่างๆ ของเขาเป็นประโยชน์ มีราคาด้วย เขาเอามาทำอาหารนะมีรสชาติดีมากเลย เราก็ไปเอาของเรามา เราก็ไปเก็บของเรามา มันเหมือนเห็ดโคนเป็๋บเลย แล้วเราก็จะเอามาต้มกิน กินเสร็จจะส่งโรงพยาบาลทั้งนั้น หมอเอาไม่ทัน ตายหมด

จิตของเรามันเป็นอวิชชา จิตของเรามันเป็นสารพิษทั้งนั้น มันเห็นแก่ตัวเอง มันตัณหาความทะยานอยากในหัวใจเราทั้งนั้นล่ะ แล้วเราทำความสงบของใจเราถึงต้อง ถ้าเป็นกลอยเราก็ต้องแช่น้ำ ถ้าเป็นเห็ดพิษที่กินไม่ได้เราต้องสละทิ้งเลย เราต้องหาของเราใหม่ ถ้าเราหาของเรา เราเจอเห็ดโคน ในป่าในเขาที่เราไปเก็บได้ ก็เป็นประโยชน์กับเรานี้ก็เหมือนกัน ข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนี้ เราจะต้องแสวงหา เราจะต้องเก็บ เราต้องพิสูจน์ว่าสิ่งนั้นเป็นพิษหรือไม่เป็นพิษ ถ้าไม่เป็นพิษขึ้นมาเราถึงใช้ประโยชน์กับเราได้

จิตของเรา เราทำความสงบของใจเข้ามา เราก็ต้องใช้การกำหนดสติปัญญาได้ ใคร่ครวญเข้ามาให้มันเป็นความจริงขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา แต่สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับเรา เพราะมันเจอไปด้วยพิษ มันเจอด้วยกิเลส เจอด้วยตัณหาความทะยานอยาก มันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาเป็นเรื่องปกติเลย

นี่ไฟเผา มันเผาจนเราตลอดเวลาเนะ คุณิเวลาเกิดไฟ ไฟที่เขาใช้ประโยชน์ได้ เขาเอามาหุงหาอาหารต้มทำแกงกิน เป็นประโยชน์กับร่างกายของเขา ไฟที่เป็นประโยชน์เห็นไหม แต่ไฟที่ไม่เป็นประโยชน์ เวลาไฟมันไหม้บ้านไหม้เรือน มันทำลายจนหมดนะ

หมดเนื้อหมดตัว เวลาไฟป่ามันเผาขึ้นมา มันเผาทำลายบ้านทำลายเมือง ทำลายชีวิตคน ทำลายทั้งหมดเลย สิ่งที่มีมันทำลาย นั่นล่ะกิเลสตัณหาความทะยานอยาก แต่ถ้าเราพยายามรักษาของเรา เวลาไฟมันเผาเผา มันทำความเสียหายไปทั้งนั้น แต่เวลาไฟกิเลสตัณหาความทะยานอยาก มันเผาทำลายชีวิตเรานะ เวลามันลุกขี้ร้อนขึ้นมา โทสัคคินา โมหัคคินา ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ โทสัคคิ โมหัคคิ ไฟทั้งนั้น มันเป็นไฟเผาเราทั้งนั้น

ไฟ ถ้าเขาเอามาหุงต้มแกงกิน เขาใช้เป็นประโยชน์ขึ้นมาเพื่อดำรงชีวิต แต่สิ่งที่เราดำรงชีวิตกันอยู่นี้ เราใช้ชีวิตประจำวันของเรา สิ่งนี้มันกระตุ้นพลังงานที่เป็นอวิชชา พลังงานที่เป็นสารพิษ มันเป็นการดำรงชีวิต โครงร่างของมนุษย์สิ มันมีโรคภัยไข้เจ็บ มันมีเชื้อโรคอยู่ แต่มันก็มีเซลล์มีอะไรต่างๆ ที่เป็นสิ่งมีชีวิต มันมีเม็ดเลือดขาวมีอะไรต่างๆ เพื่อดำรงชีวิตนี้ให้มันอยู่ของมันได้ แล้วแต่ว่าโรคภัยไข้เจ็บของเราจะมีมากมีน้อยแค่ไหน แล้วมันจะต่อต้านโรคของมัน

นี่ก็เหมือนกัน ในหัวใจของเรามันก็มีสารพิษ มันมีสิ่งต่างๆ ที่เป็นพิษ มันเป็นสารพิษอยู่แล้ว เราถึงต้องพยายามทำใจของเราให้สงบมาให้ได้ ถ้าใจของเราสงบเข้ามาได้นะ มันมีตบะธรรม เวลาจิตมันสงบเข้ามา สัมมาสมาธิจะมีความสุขความสงบของเราเข้ามา ถ้ามีความสุขความสงบของเราเข้ามา การใช้สอยมันเป็นประโยชน์ไหม ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ แล้วถ้ามันเป็นมิจฉาล่ะ

สิ่งที่เป็นมิจฉา มิจฉาปัญญา มิจฉาสมาธิ มิจฉาสติ ความเป็นมิจฉามันเผาผลาญดูเวลาไฟมันเผาผลาญ มันเผาผลาญทำลายสิ่งต่างๆ คนที่เขาจะดับไฟ เอาไฟดับไฟนะ เห็นไหมตบะธรรม เวลาไฟป่ามา คนที่เขาฉลาดเขาจะจุดไฟของเขา เพื่อเผาไหม้สิ่งที่เป็นเชื้อไฟ พอไปถึงกองไฟนั้น ไฟนั้นจะดับ แต่ถ้าคนเผาไม่เป็น หรือเผาไม่ถูกจังหวะของเขา เขาจุดไฟเผาอะ ไฟยังไม่มาเขาจุดไฟเผา ไฟนั้นจะทำลายไปทั้งนั้นเลย พอมันไหม้มันไปทำลายแล้ว ถ้ามันมีเชื้อไฟต่างๆ แล้วเกิดถ้าไฟป่าเข้ามามันก็ยังไม่ไหม้มาถึงเราอยู่วันยังค่ำ

เพราะมันไม่ใช่ไฟดับไฟ มันไม่เห็นว่าเป็นไฟคือกิเลส ไฟคือตัณหาความทะยานอยาก แต่ตบะธรรม ตโปจ พุรหุมจริยญจ เอตมฺมงฺกलมฺตฺตมํ ตบะธรรมที่เป็นมงคลชีวิต มันจะเป็นมงคลขึ้นมา มันจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าขึ้นมา มันต้องใช้ประโยชน์เป็น แล้วใช้

ประโยชน์ได้ ถ้าใช้ประโยชน์ไม่เป็นใช้ประโยชน์ไม่ได้ ไฟมันจะไปดับอะไร ไฟก็แผดเผาทำลายเขาทั้งนั้นล่ะ

ไฟกิเลสเป็นอย่างหนึ่ง ไฟที่เป็นการทำความสงบของใจเข้ามาก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ใช้เป็นหรือใช้ไม่เป็นมันเป็นเรื่องหนึ่งนะ ถ้ามันใช้เป็นขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์ ประโยชน์เพราะอะไร เพราะขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัปนาสมาธิ ถ้าจิตมันสงบเล็กน้อยขึ้นมา สงบลึกซึ่งเข้าไป สงบถึงฐานของมันขึ้นมา ความสงบอันนั้นมันจะเป็นการยืนยันกับเรา มันไม่ใช่หญ้าปากคอก

ในการประพฤติปฏิบัติเหมือนหญ้าปากคอก จับพลัดจับผลู ปฏิบัติแล้วหิบบิดพลาด มีความผิดพลาดพลั้งเผลอต่างๆ มันไม่เป็นประโยชน์กับตัวเอง แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราทำของเราเป็นขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อปัปนาสมาธิ จิตมันสงบมากสงบน้อยขึ้นมา มันเป็นการยืนยัน มันเป็นการฝึกฝนใจของเรา ใจของเราฝึกฝนจนมีหลักมีเกณฑ์ของมันขึ้นมา มันจะพัฒนาการของมันขึ้นมาโดยข้อเท็จจริง

โดยข้อเท็จจริงในการประพฤติปฏิบัติ ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะพัฒนาตัวเราขึ้นมา เรามีตโป จ พุทฺหมจริยญฺจ เรามีตบะธรรม เรามีพลังงานอะไรต่างๆ แต่ใช้เป็นหรือเปล่า ใช้เป็นประโยชน์ไหม ถ้าใช้เป็นประโยชน์ขึ้นมา แล้วเราจะแผดเผาอะไร เราจะทำลายสิ่งอะไร ตบะธรรมที่มันมีขึ้นมา เรามีไฟเราเอามาทำอะไร เรามีไม้ขีดอยู่คนละกลักหนึ่ง เราจะจุดไฟจะใช้เป็นประโยชน์เมื่อไหร่ เมื่อใดที่เราจะใช้ประโยชน์ เราจะหุงหาอาหารเราก็ใช้ประโยชน์ของเรา

แต่ขณะที่หุงหาอาหาร มันเป็นเรื่องการดำรงชีวิตนะ การดำรงชีวิตของเราในโลกนี้เป็นอย่างหนึ่ง แต่ในโลกนี้ เราเกิดมาเป็นมนุษย์โดยสมมุติ เพราะชีวิตหนึ่งนี้สมมุติขึ้นมา แต่สมมุติตามความเป็นจริง เพราะมันเกิดเป็นมนุษย์จริงๆ มันมีความทุกข์ความยากในหัวใจจริงๆ แล้วสิ่งที่เป็นสมมุติ เราบัญญัติขึ้นมาว่าธาตุ ๔ และขันธ ๕ เวลาปฏิบัติธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีธาตุ ๔ ชีวิตมนุษย์ไม่มี มนุษย์คือธาตุ ๔ ที่มีขันธ ๕ แต่เขาไม่พูดถึงพลังงาน ไม่พูดถึงตัวจิตนะ ธาตุ ๔ และขันธ ๕ มนุษย์ก็มีเท่านั้น นี่พูดถึงบัญญัติ เราพยายามประพฤติปฏิบัติ จากสมมุติบัญญัติ แล้วถ้ามันเกิดสัจจะความจริงกับเราล่ะ นี่ตบะธรรม ถ้าเราใช้ตบะธรรมเป็นความจริงได้

โลกเขาประกอบขึ้นมาอาชีพของเขา เพื่อเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยของเขา ปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิต เขาหาสิ่งต่างๆ มาเพื่อตอบสนองกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ที่งานของเขาไม่มีวันจบสิ้นเพราะว่าตัณหาความทะยานอยากไม่มีวันพอ แต่งานของเรา งานต่อไป จ พุทธุมจริยจ เราพยายามสร้างสมบุญญานุการของเราขึ้นมา เราตั้งสติของเราขึ้นมา ไม่ให้สิ่งที่เป็นพลังงานนี้สูญเปล่า สิ่งที่เป็นพลังงาน คุณชีวิตของเรา กาลเวลามันกลืนกินทุกอย่างพร้อมกับตัวของมันเองนะ เวลาที่มันล่องไปแล้วนี้ หนึ่งวัน หนึ่งเดือน หนึ่งปี นี่กาลเวลา มันกลืนกินทั้งชีวิตเราด้วย กลืนกินทั้งทุกๆ อย่างด้วย แล้วกลืนกินตัวมันเองด้วย นี่ใจชีวิตของมนุษย์ที่เป็นสมมุติบัญญัตินี้ละ มันจะกลืนกินของมันตลอดไป แล้วเราได้ประโยชน์สิ่งใดมา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ สิ่งนี้เป็นอริยทรัพย์ เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์เราพบพุทธศาสนา ยิ่งออกบวชพระบวชเจ้าเพื่อจะเป็นนักรบ เราเป็นนักรบนะ พวกกฤหัสถ์เขาเป็นพลาธิการ เป็นฝ่ายส่งกำลังบำรุงเพื่อบุญกุศลของเขา เพื่อการประพฤติปฏิบัติของเขา ไอ้พระนี่จะบอกว่าเป็นนักรบเลยละ จะต้องต่อสู้เลย แล้วงานของพระมันคืออะไรละ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ อูปัชฌาย์ให้มาแล้ว เราต้องตีเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจนี้ให้แตกให้ได้ ถ้าตีให้แตก จะเอาอะไรไปตีให้มันแตกละ มันมีแต่ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ จะหลุดกระชากหัวใจของเราให้ออกไปสู่วิญญูะ สู่วุ่ความเป็นไปของโลก แล้วเราจะทำอย่างไรให้มันตีให้แตก ถ้าเราไม่มีตบะธรรม ไม่มีไฟที่จะไปแผดเผากิเลสตัณหาความทะยานอยาก เราจะเอาอะไรไปทำ มันถึงต้องตั้งสติปัญญา มันถึงต้องมีสติมีปัญญายับยั้ง

งานของเรา เคนจกรรมนั่งสมาธิภาวนานี้คืองานของพระนะ ข้อวัตรปฏิบัติมันคืองานของโลก งานของโลกคืออาราม คือวัดที่เราอาศัย นกมีรวงมีรัง พระก็ต้องมีที่อาศัย ถ้าเราไม่มีที่อาศัยขึ้นมา เราจะทำอะไรเป็นที่อยู่ที่อาศัย ความอยู่อาศัยนั้นเป็นข้อวัตรปฏิบัติด้วยกรรมวินัย การใช้สอย ข้อวัตรปฏิบัติ วัจกุฎีวัตร วัตร ๑๓ ในสัลเลขธรรม เรามีของเรานี้เป็นความเป็นอยู่ของโลก นี่เป็นงานอันหนึ่ง ที่ว่ากิจของสงฆ์ แล้วอะไรเป็นสงฆ์ละ สงฆ์มันจะเกิดขึ้นมาด้วยหัวใจของเรา

แล้วในปัจจุบันนี้เป็นสงฆ์ใหม่ พระ ๔ องค์รวมกันถึงเป็นสงฆ์ แต่ถ้าในหัวใจเราเป็นสังฆะละ ถ้าพูดถึงเป็น โสดาบัน สกิทาคา อนาคา นั้นละสงฆ์แท้ แล้วสงฆ์แท้มันเกิดขึ้นมาจากไหนละ กิเลสคือปารกชฎ แล้วไฟป่ามันแผดเผาอยู่ตลอดเวลา แล้วเราจะเอา

ตบะธรรม จะเอาไฟไปดับป่ารกชัฏ ไปทำลายกิเลสตัดหาความทะยานอยากนั้นทำอย่างไร มันต้องมีหลักมีเกณฑ์เห็นใหม่ จิตมันต้องมีความสงบพร้อมเย็น ถ้าจิตมีความสงบพร้อมเย็น ความคิดความอ่านของเราจะไปอีกรูปแบบหนึ่งเลย

เราเป็นพระ เราเห็นแล้วว่าโลกเขาทุกขร้อนขนาดไหน เราทุกขร้อนนะเราก็อยู่กับโลก เราก็เกิดมากับโลก เป็นมนุษย์โดยสมมุติ ชีวิตหนึ่งก็สมมุติหนึ่ง สมมุติหนึ่งก็อายุขัยหนึ่ง ถ้าเราอยู่กับโลกมันก็จะหมดสิ้นไปโดยสมมุติบัญญัติ แต่นี่เราเอาเวลาของเรา มาเพื่อจะยับยั้งของเรา เพื่อจะตั้งสติของเรา เพื่อจะประพฤติปฏิบัติของเรา เพื่อจะแผดเผากับมัน เพื่อจะทำลายมัน เพื่อจะทำลายกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจนี้

ความสุขของโลกเขาณะ โลกธรรม ๘ สรรเสริญ เยินยอ ได้ลาภ เสื่อมลาภ นี่คือความสุขของเขา เพราะอะไร เพราะมันเป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิส เขาจะเกิดความสุขของเขาเองเขาก็เกิดไม่เป็น เขาต้องอาศัยโลกธรรม ๘ เพื่อหาความสุข เพื่อมาจุนเจือหัวใจของเขา มันมีแต่ความทุกขร้อน แล้วเราเห็นความเร่าร้อนอย่างนั้น เราถึงเสียสละออกมาเพื่อความจริงของเรา

ถ้าเพื่อความจริงของเราณะ เราก็เกิดมาเป็นมนุษย์เหมือนกัน แต่มนุษย์ที่มีวุฒิภาวะที่มันจะเอาชนะตัวมันเอง เราถึงต้องออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เพื่อหาหลักเกณฑ์ของเรา ถ้าหัวใจมันได้พัฒนาการของมัน ด้วยข้อเท็จจริงของมัน เราจะมีสติปัญญาของเราขึ้นมา พุทโธ พุทโธ หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิจนจิตมันสงบบ้างแล้วเราก็รักษา ถ้าจิตสงบขึ้นมาเกิดแล้วปัญญาขึ้นมา ปัญญา มันจะลึกซึ้ง

โลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากจิต ปัญญาเกิดจากสามัญญสำนึก นี่คือโลกียปัญญา ที่เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เอาสามัญญสำนึกเรานี้แหละไปศึกษา พอศึกษาธรรมขึ้นมา มันก็มีความรู้มีความเข้าใจ มันก็มีธรรมสังเวช มีการสะเทือนหัวใจ พอเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เราทำจิตสงบเข้ามา พอมันมีความสงบสงัดเข้ามา มันจะมีหลักมีเกณฑ์นะ

เราจะทำของเรา ถ้าเราจะสำรอกกิเลสของเราออกไป เรารักษาคิดสงบแล้วออกสู่ออกหานะ ออกสู่ออกหาในสิ่งใด ออกสู่ออกหาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม แล้วแต่จริตนิสัยของคน ถ้ามันติดนะ สักกายทิฎฐิ ความเห็นผิด เพราะทุกคนมันยึดของมันโดย

ธรรมชาติ นี่ใจสิ่งที่เราเกิดมา จิตเราเกิดมามันมีสารพิษ มันมีอะไรต่างๆ มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว จิตมันยึดมันถือมันในร่างกายนี้ เห็นไหมนี่คือปารกชฎ

มันยึดเพราะมันเป็นอุปาทาน มันเป็นนามธรรมหมดนะ กิเลสนี้เป็นนามธรรม ความคิดหรือความรู้สึกนี้เป็นนามธรรมทั้งหมดเลย แล้วเราจะเอาอะไรชำระมันล่ะ เวลาเราไปศึกษาธรรมปริยัติขึ้นมา มรรค ๘ สติชอบ ปัญญาชอบ ความเพียรชอบ เราก็ทำครบสูตรหมดแล้ว แต่ทำไมไม่เห็นชำระกิเลสแม้แต่ตัวเดียว เพราะอะไร เพราะความคิดนี้มันเป็นวิปัสสนิกัง มันไปคิดจากสามัญสำนึก มันไม่เป็นความจริง

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา พอจิตมันสงบเข้ามาแล้วถ้ามันออกรู้ได้ เราจะเห็นไฟป่านะ เห็นความแผดเผาของกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แล้วเราทำความสงบของใจเข้ามานี่คือเรามีตบะธรรม เราจะจุดไฟเผา จุดไฟเข้าไป แล้วไฟของเราที่จุดไฟเผาสีต่างๆ มันจะลุกลามไปถึงปารกชฎนั้น ถ้าเอาไฟกับไฟไปช้อนกัน พอหมดเชื้อมันจะดับของมัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตของเราพอมันออกรู้ออกมา เรามีไม้ขีดอยู่ก้นหนึ่ง เราจะจุดไฟที่ไหน เราจะทำอย่างไร ใจนี้เป็นวัตถุนะ แต่ถ้าในการประพฤติปฏิบัติเรามีสติพร้อมอยู่กับตัว จิตเรามีอยู่แล้ว ความรู้สึกเรามีอยู่แล้ว เราตั้งสติของเราตลอดเวลาแล้วจิตมันสงบได้ พอมันสงบขึ้นมามันก็มีพลังงานของมัน พอมีพลังงาน มีความรู้สึกขึ้นมา แล้วเราน้อมไปหากาย น้อมไปหาเวทนา น้อมไปหาจิต น้อมไปหาธรรม ถ้าน้อมไปหากาย จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นธรรม ถ้าจิตเห็นจิต มันจับต้องของมันนะ มันถึงวิปัสสนาของมันได้ ถ้ามันไม่จับต้องของมัน จับพลัดจับผลู จับหลุด จับหลุด เห็นไหม

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง จิตของเรา ความสงบของเราที่มันจะจับสติปัญญาน ๔ กาย เวทนา จิต ธรรมได้ สิ่งที่มันจับได้ขึ้นมามันจะสะท้อนหัวใจ ถ้ามันสะท้อนหัวใจ นั่นล่ะเราจะจุดไฟ เราจะทำลายมัน การทำลายมันต้องใช้ปัญญาแยกแยะขึ้นมา ไม่ใช่ให้ไฟทำลายเรา ถ้าเราไม่มีสติปัญญา จิตเราสงบขนาดไหน ถ้ามันออกรู้ขึ้นไป มันเป็นการแผดเผา แต่ถ้าเป็นไฟกิเลส เพราะมันเป็นมิจาความรู้ความเห็นของเรามีแต่การคาดหมาย การประพฤติปฏิบัติพิจารณาของเราที่

พิจารณาโดยความรู้ความเห็นของเรา โดยความรู้ความเห็นคือการเข้าข้าง คำว่าเรา ถ้ามี เราสมาธิเกิดไม่ได้

สมาธิเวลาเกิดขึ้นมา พอจิตมันสงบเข้ามา ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน ไม่ใช่เราไม่ใช่สิ่งต่างๆ มันเป็นสมาธิ มันมีความรู้สึกของมัน มันเป็นกลาง ผู้ที่เข้าสมาธิจะรู้จักคำว่าสมาธิ แต่ถ้าอุปนาสมาธิที่มันละเอียดลึกซึ้งสักแต่ว่า

คำว่าสักแต่ว่า เวลาเราไปศึกษาธรรมมานะ พระพุทธเจ้าสอนว่าธรรมนี้เป็นสักแต่ว่า ทุกอย่างมันเป็นสักแต่ว่า แล้วเราก็กู้สักแต่ว่า เอากิเลสไปตั้งไว้ไกลๆ นะ แล้วก็บอกว่า กิเลสมันจะไม่เห็นมัน กิเลสคือไฟ ไฟโลภะ ไฟโทสะ ไฟโมหะไปตั้งไว้ไกลๆ เลย แล้วเราก็จุดไฟเผาแล้วเผาอีก ไปเผาแต่ความรู้สึกนึกคิดของเราไง ไอ้กิเลสมันหัวเราะเยาะอยู่นั่น ไม่ได้เผาตัวมันหรอก

สิ่งต่างๆ อย่างนี้ที่มันเกิดขึ้นมาเพราะอะไร เพราะความเห็นผิดของเราไง เพราะการศึกษามากิเลสมันครอบงำในหัวใจเราอยู่แล้วใช่ไหม แล้วเราปฏิบัติธรรมขึ้นมา นั่นก็สักแต่ว่า นี่ก็สักแต่ว่า กิเลสมันบังเงานะ กิเลสมันหลอกเราตลอดเวลา เวลาเราประพฤติปฏิบัติ เราคิดว่าเราทำของเรา เราชำระกิเลสของเรา มันเหมือนกับกำปั้นทุบดิน กำปั้นทุบดินเห็นไหม

ดูสิเวลาเราทำสิ่งใดเราก็มองว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม เพราะเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาแล้ว โดยทฤษฎีเราเข้าใจหมดแล้ว เวลาเราทำขึ้นมา เราก็มองว่าสิ่งนี้เป็นจริงๆ กิเลสมันบังเงา มันทำแทนเราหมดเลย ไฟป่ามันไหม้หัวใจเราตลอดเวลา ทั้งๆ ที่เราจะดับไฟ แต่เอาไฟเข้ามาสูมในหัวอก แล้วมันก็แผดเผา มันทำลายจนไม่มีสิ่งใดจะไปเก็บไว้เป็นประโยชน์กับเราเองอีกเลย

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา สิ่งที่เป็นไฟ ไฟโทสะ ไฟโมหะ ไฟจากราคะ ไฟจากสิ่งต่างๆ ที่มันแผดเผาเรา เราตั้งสติไว้ ตั้งสติแล้วพุทโธๆๆๆ สิ่งที่เป็นพิษเป็นภัยกับจิตมันโดนกำบริกรรม โดนการกลั่นกรอง ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันจะเป็นอิสรภาพของมัน มันไม่เกี่ยวกับไฟ ไม่เกี่ยวกับกิเลสค้นหาความทะยานอยาก

ถ้ามีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มีตัวมีตน มันจะลงสมาธิไม่ได้ ถ้าไม่ลงสมาธิ ก็เป็นมิจฉา คิดว่าเป็นสมาธิ คิดว่าตัวเองทำสมาธิ คิดว่าตัวเองมีความสงบ คิดว่าตัวเองมีความร่มเย็น คิดเอาเอง เออเอาเองหมดเลย กิเลสมันหัวเราะเยาะ มันขี้มีย่องผ่องใสนะ มันจีหัวเราะนะ แล้วมันก็เหยียบกระต๊อบช้านะ ไอ้เราก็คิดว่านี่เป็นสัมมาสมาธิ มันเป็นไปไม่ได้ มันไม่เป็น ตโป จ พุรหุมจริยญจ มันไม่เป็นมงคล แต่ถ้า ตโป จ พุรหุมจริยญจ มันเป็นมงคลชีวิต มันเป็นมงคลกับการกระทำ มันเป็นมงคลกับชีวิตของเรา

แต่ถ้าเป็นมิจฉา กิเลสมันจีหัวใจ มันทำลายหมดเลย นี่หรือคือการประพฤติปฏิบัติ นี่หรือคือเป็นสัจจะความจริง ถ้ามันไม่เป็นสัจจะความจริง นี่ไง ไฟจะดับไฟแต่นี้ไม่ใช่ไฟมันจะดับไฟ มันเอาไฟเผาตัวเอง ทั้งๆ ที่ปฏิบัติธรรมอยู่นะ บอกว่าจะเอาไฟไปดับไฟ เพราะเราสร้างไฟของเราขึ้นมาไม่ได้ เราสร้างสัจธรรม เราสร้าง ตโป จ พุรหุมจริยญจ ของเราขึ้นมาไม่ได้ ถ้าเราสร้าง ตโป จ พุรหุมจริยญจ ของเราขึ้นมา มันจะมีสติปัญญา มันจะรักษามันจะดูแล

คำว่ารักษาดูแล คุณในการประพฤติปฏิบัติของเรา การปฏิบัติเริ่มต้น มันทุกข์มันร้อนแค้นไหนถ้ามันสงบไม่ได้ หรือมันไม่เป็นความจริง เราตั้งสติของเรา น้ำหยดลงหินทุกวันหินมันยังกร่อน ครูบาอาจารย์เราประพฤติปฏิบัติมา ทุกคนก็ต้องเผชิญกับกิเลสของตัว เผชิญกับจริตนิสัยของตัว เผชิญกับความรู้สึกรู้สึกของตัว เผชิญซึ่งๆ หน้า ต่อสู้กันซึ่งๆ หน้า สติปัญญาต่อสู้กันซึ่งๆ หน้า แล้วบังคับให้จิตนี้ลงได้ ถ้าทำด้วยข้อเท็จจริง ทำด้วยความพยายามของเรา จิตมันต้องลงได้

ถ้าจิตมันลงได้ สิ่งนี้มันถึงไม่เป็นกิเลสบังงา ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทา เวลามันออกรู้ ออกรู้เพราะอะไร ออกรู้ด้วยความเป็นจริง ด้วยข้อเท็จจริง ด้วยมัชฌิมาปฏิปทา ด้วยมรรค เวลาออกไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันจับได้ กาย จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นจิต จิตเห็นธรรม แล้วพิจารณาแยกแยะด้วยปัญญา นี่คือการจะจุดไฟเผา

คนฝึกหัดใหม่ แต่ผู้ที่มีชำนาญการนะ นักดับไฟป่า เขาจะดับไฟ เขาจะแก้ไขของเขา นักดับไฟป่า วิธีดับไฟของเขามีหลากหลายวิธีการนัก จะใช้ไม้กวาดเข้าไปตีก็ได้ จะใช้น้ำดับก็ได้ จะใช้อะไรสาดก็ได้ จะใช้อะไรต่างๆ ก็ได้ แต่ทำอะไรก็แล้วแต่มันก็ยัง

เหลือเชื่ออยู่ แต่ถ้าเราใช้ตบะธรรม ใช้ไฟจุดไปนะให้มันแผดเผาเข้าไป ไฟกับไฟจะไปทำลายกัน ถึงไฟไปชนกันแล้ว พอมันเผาเชื่อจนหมดแล้ว มันจะดับของมันไป

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อไฟของกิเลสมันมี ไฟโทสะ ไฟโมหะ ไฟความโลภ ความโกรธ ความหลงมันมีของมันอยู่ เราจะดับให้มันมีเชื่ออยู่ หรือดับให้มันสิ้นกระบวนการของมัน ถ้าดับแต่ยังมีเชื่ออยู่ เช่นพอพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวาง นี่ตบะทบหน มันปล่อยแล้วปล่อยเล่า แต่ปล่อยขนาดไหนมันมีเชื่ออยู่ สิ่งที่มีเชื่ออยู่มันจะแก้ไขสิ่งนั้นได้อย่างไร แต่ถ้ามันเผาโดยเราจุดไฟเผา นี่ไฟดับไฟ แต่ต้องดับให้เป็น ดับให้ถูกต้อง ถ้าไฟดับไฟ ไฟนั้นจะดับหมดเชื่อ ถ้าเราดับหมดเชื่อเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป นี่พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า พิจารณากาย พิจารณาห้าแล้วห้าเล่า ห้าแล้วห้าเล่าต่างๆ การกระทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ

คำว่าเพื่อประโยชน์กับเรา เพราะมันมีจิตที่เป็นสัมมาสมาธิ จิตที่เป็นสัมมาสมาธิมันเกิดมาจากไหน เกิดจากจิต ถ้าจิตมันมีสิ่งที่เศร้าหมอง มันมีสิ่งที่กดทับหัวใจอยู่ มันก็เป็นสามัญสำนึก แล้วเวลามันใช้ปัญญาออกไป มันเป็นโลกีย์ปัญญา เพราะมันมีตัวมีตนสามัญสำนึกคือเรา

จิตนี้ละเอียดนัก ความรู้สึกของจิต ความคิดต่างๆ มันละเอียดลึกซึ้ง มันเป็นนามธรรม เราจะตามความคิดเราไม่ทัน เราจะควบคุมความคิดของเราไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นสามัญสำนึก แต่ถ้ามันมีสัมมาสมาธิ แล้วสัมมาสมาธิเกิดจากอะไร เกิดจากจิต คุณี ชื่อของสมาธิในพระไตรปิฎกก็เป็นชื่อ ในตำรับตำราเล่มไหนมันก็เป็นชื่อ มันมีคุณภาพอย่างไร แต่ถ้ามันเป็นกับเราขึ้นมา คุณีจิตมันสงบขึ้นมา มันมีความร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมา

สมาธิเกิดจากจิต ถ้าจิตเป็นสัมมาสมาธิจิตก็มีพลังงาน พอจิตมีพลังงาน มันใช้ปัญญาเข้าไปชำระแยกแยะในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ถ้ามันแยกแยะไป พิจารณาไป เพราะว่าจิตมันมีสมาธิ มันมีความลึกซึ้ง มันรับรู้รสนะ แล้วผู้ที่ใช้ปัญญาพิจารณาไป นี่มันซาบซึ้ง มันดูดดื่ม นี่ไง ตไป จ พุทฺหมจริยญจ เวลามันแผดเผามันทำลาย มันดูดดื่มมันแผดเผาไปเรื่อยๆ มันใช้วิปัสสนาญาณไคร่ครวญบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า มันจะเกิด

การปล่อยวาง เกิดทั้งคปทาน มันปล่อยแล้วปล่อยเล่า จะปล่อยมากขนาดไหนเราก็ต้องระวัง

เห็นไหม ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติแล้วจิตเสื่อม เป็นสมาธิก็เสื่อมจากสมาธิ เวลาจิตมันเสื่อมนะล้มลุกคลุกคลานเลย ถ้าจิตมันดีขึ้นมา พอมีสัมมาสมาธินี้มันจะองอาจกล้าหาญ มีความสุข อู้หุย นิพพานอยู่แค่เอื้อม อู้หุย จะใกล้ถึงนิพพานแล้วนะ แล้วประมาท เล่นเล่น หรือรักษาไว้ไม่ดี เวลามันถอยگردนะ พอจิตมันเสื่อมขึ้นมา เวลาพยายามจะเอาขึ้นมา อู้หุย ทุกข์ร้อนมาก

การใช้ปัญญาเหมือนกัน การใช้ตทั้งคปทาน เราก็ใช้ปัญญาแล้วนี่ คิดโดยใช้ปัญญาแล้ว มันปล่อยวางแล้ว มันมีความโล่ง มีความโถง มีความสุข มีความสบาย มีความพอใจ โอ้โฮย นี่กว่านี่คือมรรคผลนิพพาน มีความสุขร่มเย็น ประมาทเล่นเล่น ก็ไปเหมือนกัน จิตเสื่อม เสื่อมในสัมมาสมาธิ จิตเป็นสมาธิแล้วเสื่อมจากสมาธิก็มี จิตเสื่อมขณะที่ใช้สมาธิวิปัสสนาแล้ว ใช้ปัญญาแล้ว แต่เรามันยังมีเชืออยู่ มันยังไม่ถึงที่สุดนี้ แล้วเราจะต้องทำขนาดไหน ถ้าเราประมาทเล่นเล่น แล้วอำนาจวาสนาของคนด้วย ไม่มีความละเอียดอ่อน มันต้องมีความสุขุมคัมภีรภาพ มีความละเอียดอ่อน พิจารณาซ้ำพิจารณา ซาก นี่พิจารณาหนหนึ่ง ใช้ปัญญาหนหนึ่ง ถ้ามีสัมมาสมาธินะ มันจะลึกซึ้ง สิ่งที่ไม่เคยพบเคยเห็น รสชาติอย่างนี้จิตไม่เคยได้สัมผัส

เวลาเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอ่านตำรับตำราทางปริยัติ มันเกิดธรรมสังเวช มันเกิดการสังเวช มันเกิดการน้ำตาไหลน้ำตาาร่วง มันเกิดการกระเทือนหัวใจ นี่คือธรรมสังเวช แต่เวลาวิปัสสนาไป เวลาจิตมันสงบ เราปฏิบัติจนจิตมันสงบแล้ว ไฟมันจะดับไฟ เรามีไฟแล้ว เราจะดับไฟ แต่ถ้ามีไฟแล้วไม่ได้ดับไฟ ไฟนั้นก็มอดไป

มีสมาธิแล้วไม่ได้ใช้สมาธิ ไม่ได้ใช้ให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา สมาธิจะเสื่อมเป็นธรรมดา ของสรรพสิ่งทั้งหลายมันเป็นอนิจจังทั้งหมด สรรพสิ่งพลังงานทั้งหลายอะไรก็แล้วแต่มันเป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจังสิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์สิ่งนั้นเป็นอนัตตา แต่เราไม่รู้ไม่เข้าใจในตัวเอง เราศึกษาของเราแล้วถ้าไม่ถึงที่สุด นี่ก็เหมือนกัน พอจิตเป็นสมาธิ ถ้าเราไม่ได้ออกใช้ในทางปัญญา มันจะต้องเสื่อม เสื่อม

แน่นอน มันอยู่โดยตัวของมันเองไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันอยู่ในกฎของ สฟุเพ ชุมมา
อนตตามันอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ มันจะคงที่ไม่ได้

ถ้าเรามีสมาธิแล้ว เรามีตบะธรรมแล้วเราต้องฝึกหัด การฝึกหัดจุดไฟดับ นี่ดับไฟ
ป่า นักดับไฟป่า เราจะเอาไฟดับไฟ เราฝึกหัดของเรา เราพิจารณาของเรา แล้วเวลามันด
ทั้งคปทาน มันปล่อยวางครั้งหนึ่ง เราก็ต้องดูแล เพราะอะไร เพราะมันต้องมีเชื้อไฟ จาก
ใบไม้ตก จากเศษวัสดุต่างๆ มันทับถมกันไป มันถึงมีเชื้อไฟ ไฟนั้นมันถึงลามเข้ามา ใน
ความคิดความเห็นของเรามันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันมีความชอบ มีความ
พอใจ มีอะไรต่างๆ มันตกทับถม เวลาพิจารณาไปมันปล่อยใจ โอ้อ อันนั้นใช่ อันนี้ใช่ นี่
คือเศษวัสดุที่มันตกลงสู่การทับถม เพื่อมันจะรอการเผาไหม้อีก

นี่ก็เหมือนกัน เราวิปัสสนาแล้วเราต้องมีสติ เราต้องมีสติมีปัญญาของเรา สิ่งใด
ที่กระทำแล้ว มันจะจบสิ้นกระบวนการขนาดไหนแล้ว ถ้ามันยังไม่เสร็จกระบวนการ ยัง
มีเชื้อไฟอยู่ เดียวมันก็จะมีการเผาไหม้เราอีกเห็นไหม เราจะต้องทำซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซ้ำ
แล้วซ้ำเล่า ถึงที่สุดถ้ามันดับจนสิ้นเชื้อ มันก็บอกโดยความสิ้นเชื้อ

ในการประพฤติปฏิบัติ เราเป็นคนที่มัววิหิงสาครบสมบูรณ์นะ นี่ก็เหมือนกัน มีหุมี
ตา เราสู้ของเรา เราเข้าใจของเรา ในการประพฤติปฏิบัติมันจะแจ่มแจ้งมาก มีสติ เวลา
มีสมาธิขึ้นมาเราก็สู้ของเรา เราไม่เข้าข้างตัวเอง เราจะไม่ให้คะแนนตัวเองเกินกว่าความ
เป็นจริง นี่มันเป็นสมาธิแล้วเดี๋ยวมันก็เสื่อม พอมีสมาธิขึ้นมาแล้ว ถ้าเรารักษาไม่เป็นมัน
ก็จะหมดไป

เราต้องตั้งสติปัญญาขึ้นมาเวลาเราออกใช้ปัญญาพิจารณาแล้วมันปล่อยวางขนาด
ไหน พอเราออกจากการปฏิบัติมา อารมณ์มันก็เหมือนเดิม มันไม่มีสิ่งใดที่ได้ทำลายลง
เลย ถ้ามันยังเป็นปกติอยู่ นี่ไง เพราะเรามีสติปัญญา เรามีสติของเรา เราใคร่ครวญของเรา
เราไม่หลงใหลได้ปลื้มไปกับสิ่งที่เราได้ประสบ สิ่งที่เราได้ประสบเป็นความลึกกลับ
มหัศจรรย์อยู่แล้ว เพราะมันเหนือโลก

พอเวลาสมาธิมันเกิดขึ้นมาแล้วออกใช้ปัญญา นี่คือ โลกุตตรธรรม โลกุตตร
ปัญญา ปัญญาที่เหนือโลก ปัญญาที่พ้นจากโลก ปัญญาที่จะดับไฟกิเลสระคะค้นหาใน
หัวใจ เรามีตบะเรามีความเป็นจริงมาตลอด เราต้องมีสติ เราต้องมีปัญญา เราต้องหมั่น

เพียรรักษา หัวใจนี้มันวูบวาบตลอดเวลา ความรู้สึกความนึกคิดของคนเป็นสิ่งที่ปกครองได้ยากมาก ยิ่งประพฤติกปฏิบัติเข้าไป ยิ่งรู้สิ่งใดขึ้นมา มันจะไหลไปตามอารมณ์ความรู้สึก แล้วอารมณ์ความรู้สึกเรานี้เราจะควบคุมอย่างไร เราจะดูแลของเราอย่างไร ถ้าจะดูแลของเรามันก็ต้องมีหลักมีเกณฑ์ เวลาเราทำสมาธิ เรากำหนดคำบริกรรม เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันจะควบคุมได้ง่ายขึ้น

เว้นไว้แต่ เราพิจารณาไปแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนถึงที่สุดแล้วมันขาดนะ ถ้ามันขาดไปแล้วมันมีฐานที่รองรับ ถ้ามันเสื่อม มันก็เสื่อมจากปัญญาที่เราจะเดินขึ้นไป แต่ถ้ามันเสื่อมลงมา มันก็มีฐานอุปสรรคนี้รองรับไว้ มันไม่เหมือนกับผู้ที่ปฏิบัติที่ยังไม่มีหลักมีเกณฑ์นะ ผู้ที่ไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์นี้เวลามันเสื่อม มันก็เสื่อมถอยจนตกเข้าไปสู่อวิชชาเลย

คำว่าอวิชชาคือความไม่รู้เหนือรู้ได้ พอไม่รู้เหนือรู้ได้ก็หันรีหันขวาง เวลาปฏิบัติไปที่หน้าเส้าสร้อยหยอยเหงา หันรีหันขวางเลยนะ หน้าซีดหน้าเขียวนะ อคนนอนผ่อนอาหารแล้วก็หน้าซีดหน้าเขียว ก็ไม่รู้จะไปทางไหน นี่ไง เวลามันถอยแล้วมันถอยลงไปขนาดนั้น ถ้าไม่มีฐานอุปสรรครองรับ แต่ถ้ามีฐานอุปสรรครองรับ เวลาเสื่อมมาขนาดไหน มันมีข้อเท็จจริงอันนี้รองรับอยู่ มันไม่ถอยกรูดไปเลยหรอก

ฉะนั้นถ้าเรายังไม่ถึงฐานอันนี้ เราก็พยายามทำของเรา การกระทำเห็นใหม่ เราเป็นนักดับไฟป่า เรามั่นใจแล้วว่าเราเป็นศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นคฤหัสถ์ เราเป็นพุทธบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้ ฝากศาสนาไว้คือฝากทฤษฎีไว้ ฝากธรรมและวินัยนี้ไว้

ถ้าเราประพฤติกปฏิบัติไม่ต้องฝาก มันจะเกิดขึ้นมากับเรา เราจะเข้าสู่ธรรม ใจเราจะเป็นธรรมขึ้นมา เพราะข้อเท็จจริงในการประพฤติกปฏิบัติ ที่ทำความเป็นจริงที่มันเกิดขึ้นในการกระทำอยู่ในปัจจุบันนี้ มันเป็นการข้อเท็จจริงที่เราค้นคว้า เราแยกแยะ เรามีการกระทำของเรา เราทำของเราบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า มันเป็นจรดนิสัย เป็นพละ เป็นกำลังของจิตแต่ละคนที่ละเอียดอ่อน หยาบกระด้างแตกต่างกัน วิธีการกระทำมันก็หยาบกระด้างแตกต่างกันไปโดยความชอบธรรม

โดยความชอบธรรมเพราะอะไร เพราะมันต้องมีไฟ ไฟดับไฟ ถ้าไม่มีไฟไปดับเอาสิ่งใดไปดับนะ มันก็ดับเหลือเชื่อ มันไม่ถึงที่สิ้นสุด ตบะธรรมของเรา ถ้าไม่มีตบะธรรม ไม่มีสัมมาสมาธิ ไม่มีปัญญาเข้าไปชำระกิเลส เข้าไปทำลายจุดไฟเผามันดับมัน ถ้าถึงที่สุดแล้วมันพิจารณาไปมันปล่อยนะ ปล่อยแล้วปล่อยเล่า ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถึงที่สุดมันต้องขาด! คำว่าขาดคือ สมุจเฉทปหาน

ตทั้งคปหานนี้มันเป็นการประหารชั่วคราว มันเป็นการฝึกฝน จิตของคนในการประพฤติปฏิบัติแต่ละคน มันมีอำนาจวาสนาไม่เหมือนกัน คำว่าไม่เหมือนกัน ผู้ที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งก็จะพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า มันไม่ยอมปล่อยหรอก มันปล่อยส่วนหนึ่ง มันก็ยังมีอีกส่วนหนึ่ง แต่ถ้าผู้ที่ปานกลาง พิจารณาพอประมาณขึ้นมามันจะปล่อยของมัน ถ้าผู้ที่หยาบมันต้องใช้ปัญญา หยาบหมายถึงว่า กิเลสมันไม่ยึดมันถ้อมมันจนเกินกว่าเหตุ พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันก็ขาดได้

เวลาขาดขึ้นมา กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันดับไฟจนสิ้นเชื้อเลยหมดกระบวนการของมันทั้งหมด ทีนี้พอไฟสิ้นเชื้อ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปรามาส แต่สิ่งที่เป็นความรکشฏของใจมันเป็นชั้นเป็นตอน ตอนที่ลึกซึ้งกว่า ตอนที่ละเอียดอ่อนกว่า เราก็ต้องมีไฟที่ลึกซึ้งกว่า คูไฟสิ สิ่งที่เป็นไฟที่มันเผาขึ้นมา ไฟจากพื้นไฟจากน้ำมัน ไฟจากอะไรต่างๆ คุณภาพมันก็แตกต่างกัน

จิตที่มันละเอียดอ่อนลึกซึ้งแตกต่างกัน คนละภพคนละภูมิ ภูมิของใจ ถ้าใจภูมิมันหยาบ ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ ถึงจะเกิดโศคาปัตติมรรค เวลาเกิดโศคาปัตติมรรค พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เราดับไฟได้ส่วนหนึ่ง สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปรามาส สังโยชน์ ๓ ตัวขาดออกไป ทีนี้พอขาดออกไปแล้ว สิ่งต่างๆ เพราะมันมีภพ มันมีภพคือมันมีป่าอยู่ไฉนไหม มันมีภพคือมันมีใจอยู่ไฉนไหม เพราะมันมีภพมันถึงมีความรکشฏ

ความรکشฏเกิดขึ้นมาจากอะไร เกิดขึ้นมาจากฐิติจิต เกิดขึ้นมาจากอวิชชา สิ่งทีละเอียดอ่อนส่วนที่เป็นความสกปรกโสโครกมันออกมา นี่มันก็เกิดเชื้อเกิดไข เกิดการกระทำ เกิดการแผดเผา เห็นไหมความทุกข์อย่างหยาบ เวลาทุกข์แบบปุณฺณ ความทุกข์แบบพระโศกมันก็มี ความทุกข์ของมัน ความทุกข์ที่ว่าอยากตะกายดาว อยากจะเอามรรคเอาผล ถ้าอยากเอามรรคเอาผลมันก็ต้องมีความวิริยะอุสาหะ

คนเราถ้ามั่นใจได้สิ่งใดที่เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมาแล้วนี่ มันก็จะหวังผลอันนั้น ถ้าหวังผลอันนั้นนะเราต้องมีความละเอียดอ่อน สิ่งที่เราทำมาแล้ว มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด มรรคของโสดาบันมรรคหยาบๆ มรรคของสกิทาคา มรรคของอนาคา มรรคของพระอรหันต์มันละเอียดลึกซึ้งแตกต่างกันไป นี่ไงเหตุที่มันแผดเผา สิ่งไฟที่มันแผดเผา เพราะมันมีเชื้อ เพราะมันมีเชื้อมันถึงได้ทำลายสิ่งต่างๆ มา

เราเห็นไฟป่าเวลามันเผาขึ้นมา เพราะมันเป็นโลก มันเป็นสิ่งโลกๆ เป็นวัตถุที่ทุกคนมองเห็น ทุกคนจับต้องได้ แต่เวลาไฟมันเผาในหัวใจนี่ เวลามันเผาขึ้นมา มันเป็นความรู้สึกของเราคนเดียวนะ ความรู้สึกอยู่ภายใน เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติมันต้องมีความวิริยะอุสาหะ คนที่มีหลักมีเกณฑ์เขาเรียกภวานาเป็น คนภวานาเป็นนี่นะจะเดินจงกรมนั่งสมาธิทั้งวันทั้งคืน จะเดินจงกรมนั่งสมาธิอยู่ตลอดเวลา เพราะเหมือนกับมรรคผลนิพพานอยู่แค่เอื้อม

คำว่าอยู่แค่เอื้อมนี่มันจะเอื้อมหยิบเลย เราจะหยิบดาวหยิบเดือนได้ตลอดเวลา แต่มันหยิบแล้วมันจับปลัดจับผลู ดาวมันเคลื่อนไถ ดาวเดือนมันเคลื่อนไถว มันหมุนไปตามแรงดึงดูด ตามจักรวาลนี่มันหมุนของมันไป เห็นมันอยู่ตรงนี้ แต่ก็จับแล้วจับผิดจับถูก เพราะว่ามันเหมือนกับมรรคผลนิพพานอยู่แค่เอื้อม ความเพียรมันถึงอุกฤษฎ์ไง

คนที่มีความเพียร มีความวิริยะอุสาหะ เพราะว่ามันมีผลงาน ทุกข์นี้ควรกำหนด เวลาทุกข์นี้ทุกข์ยากมาก สุขนี้กำหนดใหม่ละ เวลามันมีความสุขขึ้นมา ความสุขนี้มันตั้งอยู่ไม่ได้ เพราะมันเป็นอนิจจังเหมือนกัน แต่ขณะที่จิตมันสัมผัสความสุข มันจะมีความสุขมาก เราก็ตั้งใจของเรา เรากระทำของเรา ในเมื่อการกระทำอันนี้ เราได้เห็นผลมาแล้ว การเห็นผลมานี้มันเป็นเครื่องยืนยัน

คนที่ภวานาเป็นนะ มันมีจุดยืนมีหลักมีเกณฑ์ แต่คนที่ยังภวานาไม่ได้เลย จุดยืนของเรามันจะอ่อนแอ อาศักรูปาอาจารย์เป็นที่พักอาศัย แต่ขณะที่อาศักรูปาอาจารย์เป็นที่พึ่งนะ แต่คนที่ภวานาเป็นแล้วก็อาศักรูปาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ เพราะสิ่งที่อยู่ข้างหน้าเรายังไม่รู้ เหมือนคนไม่เห็นคนไม่รู้จักทาง คูสิเวลาคนเขาหลงทาง เขาถามแล้วถามอีกนะ ไปทางไหน ไปทางไหน ถ้าคนบอกไม่เป็นนะ ก็บอกกลับทางเก่ามันละย้อนกลับไปก็กลับไปสู่อวิชชาไง

แต่ถ้าพูดถึงคนเป็นแล้วนะครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้ทาง ผู้ชี้ทางมันต้องมีเหตุผล เป็นข้อเท็จจริงที่เกิดจากการกระทำของเรา ถ้าข้อเท็จจริงเกิดจากการกระทำ ตั้งสติให้ดี แล้วพยายามทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบแล้วยังจับได้ การจะใช้ไฟดับไฟช่วงต่อไป ช่วงที่ละเอียดกว่า ถ้าเราเห็นไฟเราถึงจุดไฟเข้าไปดับ ให้ไฟกับไฟมันไปชนกัน แล้วมันจะดับของมัน ถ้าเราไม่เห็นไฟ เรายังจับไฟสิ่งนั้นไม่ได้ เราจุดแล้วมันจะไปไหม้สิ่งใดล่ะ มันก็ไหม้ตัวเราเองนะสิ

ฉะนั้นถ้าจิตเรา เราตั้งสติของเรา เราตั้งปัญญาของเราแล้วออกหรือค้น ถ้ามันเห็นนะ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่เห็นได้ เพราะอะไร กายหยาบ กายนอก กายใน กายในกาย เวทนานอก เวทนาใน เวทนาในเวทนา นี่เวทนาเหมือนกัน เวทนาของปุถุชนก็เวทนาแบบโลกธรรม ๘ ด้วยความเป็นอยู่ของโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มันก็มีค่าเหมือนกัน

แต่เป็นพระโศดาบัน คูลี นางวิสาขา เวลาหลานนางวิสาขาทาย ร้องให้ไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิสาขาเธอเป็นอะไร หลานรักมากเลยตายไป แล้วถ้าชาวบ้านทั้งหมดเขาเป็นลูกหลานเธอ เธอไม่ต้องร้องให้ทุกวันหรือ เพราะมีคนตายทุกวัน สติพร้อมเลย พอยกตัวอย่างขึ้นมาพระโศดาบันเข้าใจเลย พอเข้าใจก็หยุด แล้วความเศร้าใจหมดไปเลย

แต่ถ้าเป็นปุถุชนนะ รู้ เพราะพระพุทธเจ้าบอก บอกขนาดไหนก็รู้ แต่เพราะมันมีเชื้อไฟใจ พอมีเชื้อไฟมันก็มีไฟเผาผลาญในหัวใจใจไหม้ ทั้งๆ ที่มีเหตุผล รู้ แต่มันมีเชื้ออยู่ มันเผาอยู่ในหัวใจ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเตือนนางวิสาขา นางวิสาขาหยุด หยุดแล้วดับหมดเพราะเป็นอกุปปิธรรม ที่มีอกุปปิธรรมเพราะโศดาบันมันรองรับสิ่งนั้นไว้ รองรับความเสื่อม ความอะไรต่างๆ

สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนนางวิสาขา นางวิสาขารอดอย่างนั้น แต่เวลาปฏิบัติเราไม่ปรารถนาอย่างนั้น เราปรารถนาถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้าปรารถนาถึงที่สุดแห่งทุกข์นะ เราต้องตั้งสติของเรา แล้วทำความเข้าใจ ความสงบของใจมันจะละเอียดกว่า มันละเอียดกว่าเพราะอะไร สัมมาสมาธิของโศดาปัตติมรรค กับ สัมมาสมาธิของสัททาคามรรค ถ้าสัททาคามรรค คูลีมันมีกำลังมากกว่า สมาธิเหมือน

สมาธินี้แหละ แต่มันมีขั้นตอนของมัน มันมีกำลังมากกำลังน้อยของมันไง เพราะกิเลสอย่างหยาบ กิเลสอย่างละเอียด

ถ้ากิเลสอย่างละเอียด กำลังที่มันละเอียดกว่า มันจะยื้อเข้าไป แล้วเข้าไปเห็นกาย กายในกายไม่ใช่ภายนอก กายนอกคือการทำความสงบของใจเข้ามา กายในคือชำระล้างสิ่งที่เป็นสัkkายทิฏฐิ วิจิกิจฉา กายในกายเข้าไป มันลึกซึ้งเข้าไป กายนี้มันเป็นอุปาทานการยึดของจิต จิตมันยึดเฉยๆ เพราะมันเป็นอุปาทาน

ถ้าวิจิกิจฉาคือความลังเลสงสัย วิจิกิจฉาคือความไม่เข้าใจในสัkkายทิฏฐิ พอมันเข้าใจสัkkายทิฏฐิ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต มันปล่อยวาง แต่อุปาทาน เพราะกายก็คือกาย จิตก็คือจิต เพราะจิตมันมีวิชา มันมีทวารวะ มันมีภพ สิ่งที่มันทิ้งเชื้อไขไว้ พอมันทิ้งเชื้อไขไว้มันก็อุปาทาน มันก็เกาะไว้อยู่อย่างนั้นล่ะ ถ้าเราพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า ความเกาะไว้อย่างนั้น มันจะให้ผลแตกต่างกัน ผลของการพิจารณาภายในสัkkายทิฏฐิ มันให้ผลอย่างหนึ่ง ผลของการพิจารณาสิ่งที่เป็นอุปาทาน ความรับรู้มันจะเป็นอีกอย่างหนึ่ง ถ้าเป็นเหมือนกัน มันจะเป็นโศคาบัน เป็นสกิทาคาไม่ได้

สิ่งที่เป็นโศคาบัน เพราะพื้นฐานของจิตทุกดวง พื้นฐานของหัวใจที่เกิดมาเป็นมนุษย์ มันมีวิชา มันมีความยึดมั่น มันมีความเข้าใจ มันมีความเป็นไปของสัตยชาติญาณ แต่พอเวลาพิจารณาเข้าไปถึงที่สุดแล้ว พอมันปล่อย วิจิกิจฉาปล่อยความยึดมั่นถือมั่นของกายเข้ามา จิตมันปล่อยเข้ามาแล้ว จากภายใน กายในกาย พอภายในกายพิจารณาซ้ำ พิจารณาอย่างเดิมมันล่ะ

พิจารณาอย่างที่เคยพิจารณา พิจารณาให้มันแยกแยะให้มันแปรสภาพของมันไป ด้วยกำลังของสมาธิ ด้วยกำลังของปัญญา ถ้ากำลังของสมาธิมันมีมันหนุนขึ้นมา กำลังของมันจะนุ่มไป ราพึงไป ให้กายมันแปรสภาพของมันไป ให้มันไปสู่สถานะของเขาเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ถ้ามันพิจารณาไปมันก็ปล่อย ปล่อยคือจิตเป็นตังคปทาน ปล่อยคือการฝึกฝนการใช้ปัญญา

การทำความสงบของใจ เรายังต้องมีสติปัญญาเพื่อความสงบของใจ ถ้าคนทำสมาธิคล่องแคล่วมันมีความสงบเข้ามา แล้วความสงบลึกหรือตื้นอย่างไร มันก็ทำของมันได้ มันมีสติปัญญามันใคร่ครวญ ถ้าความลึกซึ้ง ความเป็นสมาธิที่ยังไม่พอ มันเป็นสมาธิ

อยู่แล้ว เราก็ใช้กำบริกรรมพุทโธ พุทโธ พุทโธต่อเนื่องเรื่อยไป จากที่มันสงบเล็กน้อย มันสงบมากขึ้น สงบลึกซึ้ง เราวัดของเราได้ เราจะไปจุดไฟ ดับไฟที่ไหน ดับในที่ราบ ดับในที่บนภูเขา ในป่าพรุ

นี่ก็เหมือนกัน เราจะใช้กำลังของเราเล็กน้อยแค่ไหน ป่าพรุ ป่าชุ่มน้ำนี่เราจะจุดไฟติดไหม ในเมื่อมันเป็นป่าพรุ มันเป็นป่าชุ่มน้ำ แต่เพราะว่ามันมีเชื้อไข มีเชื้อไฟอยู่มันถึงติด ป่าพรุมันก็ติดได้ แต่เราจะจุดไฟให้มันเข้าไปดับป่าพรุนั้น เราจะใช้กำลังเล็กน้อยแค่ไหน มันถึงต้องกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ ให้กำลังมันเพิ่มมา คนทำสมาธิเป็น เรา จะรู้เลยว่ากำลังเราพอน้อยแค่ไหน พอเรากำหนดพุทโธ หรือเราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ กำลังมันมีมากขึ้นมาระดับที่เราใช้งานได้ คำว่าใช้งานได้ มันออกใช้ปัญญาพิจารณาไปแล้วมันทะลุทะลวงใจ มันปล่อย

ปล่อยนี้เป็นตังคปหานนะ เพราะมีพื้นฐานของสัมมาสมาธิ เราถึงเกิดปัญญา พอเกิดปัญญามันจะชำระล้าง มันทะลุทะลวงเข้าไป ให้จิตกับกิเลสที่มันเกี่ยวเนื่องอุปาทานที่มันยึดมันมันปล่อย แต่มันไม่ชำระล้าง พอมันปล่อยขึ้นมา นี่กำลังของสมาธิมันพอ พอมันปล่อยแล้วก็คือจบกระบวนการอันหนึ่ง

เวลาทำงาน เราทำอาหารในครัว ทำอาหารเสร็จแล้ว เราออกมากินกันแล้ว เสร็จแล้วเราก็ต้องเก็บล้างมันใช่ไหม เดียวเราก็กินมือใหม่ต่อไปใช่ไหม นี่ก็เหมือนกัน เวลา มันปล่อย มันปล่อยคืองานรอบหนึ่งของการใช้ปัญญา งานรอบหนึ่งของมรรคญาณ งานรอบหนึ่งของธรรมจักรที่มันหมุนออกไป จักรจะเคลื่อน จักรจะหมุนออกไป หมุนคือชำระกิเลส ขณะปล่อยแล้ว ปล่อยแล้วคือว่าสุขใจ

ปล่อยแล้วคือสุข จบกระบวนการหนึ่ง แต่มันยังมีเชื้อไข สิ่งที่เป็นเชื้อไขมันจะตกซ้ำตกซาก ที่จะทำให้เกิดไฟรอบใหม่ต่อไป ถ้าเราไม่ดูแลรักษาขึ้นไป เดียวมันก็ไหม้ บ้านไหม้เรือนเราเหมือนกัน ถ้าเราจะมีสติปัญญาขึ้นมาเราก็กลับมา พอมันปล่อยแล้วมันก็มีความสุข เราก็กลับมาที่จิต กลับมาทำพุทโธ กลับมาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ให้เกิดฐานของสมาธิ แล้วก็ออกไปพิจารณาต่อ

นี่ไง เพราะเราจุดไฟเพื่อจะดับไฟ พอดับแล้ว ไฟจะมาซ้ำมาหลัง มาไม่พร้อมกัน มาต่างๆ มันคนละทิศทาง ลมพัดเปลี่ยนทิศต่างๆ นี่ไง เวลาพิจารณาไปมันมีเหตุมีผลของ

มัน เราถึงต้องตั้งสติปัญญาของเรา แล้วเข้าไปพิจารณาของเราช้าแล้วช้าเล่า ถึงที่สุด กระบวนการของมรรคญาณมันต้องเป็นสังขาร

สังขาร อริยสังขาร มันเกิดโดยสังขาร เกิดโดยการกระทำของเราอยู่แล้ว ถ้าเกิดโดยข้อเท็จจริง โดยการกระทำที่มันฝึกมันซ้อม มันกระทำของมัน เราทำแล้วทำเล่าบ่อยครั้ง เข้า ถึงที่สุดมันเผาเชื้อใจ เชื้ออะไรต่างๆ จนสิ้นกระบวนการทั้งหมดเลย สมุจเฉทปหาน กายเป็นกาย จิตเป็นจิต แยกออกจากกันเป็นสังขาร กายกับจิตแยกออกจากกัน โลกนี้ ราบหมด มันปล่อยหมดนะ รวมเข้ามาละเอียดอ่อนมาก

นี่ความสุขสิ สักกายทิฐิอย่างหนึ่ง มีความสุขอย่างหนึ่ง มันปล่อยวางอย่างหนึ่ง เวลาชำระอุปาทาน จิตที่มันมีอุปาทานยึดไว้เฉยๆ ระหว่างกายกับจิต แล้วเวลามันปล่อย ทำให้มันลึกซึ้งกว่าละ เพราะว่าผลของมันแตกต่างกัน แตกต่างกันไปเพราะกำลังของสภิกาคามรรค กับกำลังของโศดาปัตติมรรคกำลังแตกต่าง กำลังแตกต่างต้องให้ผลแตกต่าง

กำลังความรู้สึกลึกก็คือทุนใจ เรามีทุนเห็นไหม เงิน ๑๐๐ บาทกับเงิน ๑,๐๐๐ บาท ให้ผลให้ค่าต่างกัน เงิน ๑๐๐ บาทก็ใช้ประโยชน์ได้แค่ ๑๐๐ บาท เงิน ๑,๐๐๐ บาท ก็ใช้ประโยชน์ได้ ๑,๐๐๐ บาท ผลของโศดาปัตติมรรค เวลามันชำระล้างขึ้นมา สักกายทิฐิ มันปล่อย มันขาดพับ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ จิตรวมลง มีความสุขมาก เป็นความสุขของอกุปปรกรรม

พอเราดำเนินการต่อไป พิจารณาช้าๆๆๆ จนอุปาทานมันขาดออกไประหว่างกายกับจิตแยกออกจากกัน โอ้โฮ ลึกซึ้งมาก ลึกซึ้งจนไม่มีอะไรเลย โลกนี้ว่างหมดเลย เป็นพระอรหันต์เลย นึกว่านิพพานเลย สิ่งต่างๆ เห็นใหม่ นิพพานขนาดไหน จิตมันเป็นนามธรรม จิตที่ชำระล้างกิเลสเข้ามา แล้วยิ่งกิเลสมันรู้สึกลึกตัวนี้ มันจะคอยหลบคอยซ่อน อยู่ในจิตของเรา กิเลสเกิดจากจิต กิเลสเป็นอวิชชาครอบงำจิตมา

แล้วเวลาเราปฏิบัติธรรมขึ้นมา ธรรมะที่มันเกิดขึ้นมา ที่กำลังต่อสู้กัน มรรคญาณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยนะ ธรรมและวินัยเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนเป็นอาวูธ เป็นการกระทำ เป็นการฝึกฝน เป็น ตโป จ พุรหมุจจริยญ เป็นมงคลชีวิต เป็นมงคลเกิดจากจิต สิ่งต่างๆ กิเลสเกิดจากจิต แล้วทำลายจิตอยู่ตลอดเวลา

เราออกมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา โดยมีกำลัง มีศรัทธา มีความเชื่อ แล้วปฏิบัติขึ้นมาจะได้ผลงานของเราขึ้นมา จิตมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา พิจารณาต่างๆ ขึ้นมา จนเป็นมงคลกับเรา เป็นมงคลชีวิต มงคลชีวิตนี้เกิดขึ้นมาจากไหน เกิดจากการกระทำของเรา เราพิจารณาของเราขึ้นมา มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันมีความอึดอ้อม มันมีความปลื้มใจ นี่ไง ศากยบุตรพุทธชิโนรสมันจะเกิดขึ้นมาจากการกระทำ

ถ้าจิตมันว่านี่คือนิพพาน นี่คือความว่างขนาดไหน อันนั้นเพราะว่าสิ่งที่เป็นอย่างคุณค่าที่มีความละเอียดลึกซึ้งกว่านี้ จิตของเรามันหยาบ มันเข้าถึงไม่ได้ แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราตั้งสติปัญญาของเรา ถ้าเกิดสติขึ้นมา ฝึกไปจนเป็นมหาสติ จากสติปัญญา เพราะอะไร เพราะความคิดกับจิตมันกระทบกัน มันก็รับรู้ได้

แต่เวลาทำลายความคิดจนหมดไปแล้ว พอจิตมันทำลายความคิดอย่างหยาบๆ มาหมดแล้ว ตอนนี่จิตมันเป็นความคิดโดยตัวของมันเอง จะเอาอะไรไปจับมันล่ะ มันถึงจะต้องมีมหาสติ กำหนด พุทโธ พุทโธ พุทโธ นั่นล่ะมหาสติ แล้วมันจะเกิดมหาปัญญา เพราะเหตุใดถึงเกิดเป็นมหาปัญญา

ดูสิเวลาไฟมันไหม้โลก ระเบิดนิวเคลียร์ลงมานี้เราจะช่วยเหลือมนุษย์อย่างไร นี่ก็เหมือนกัน โลกทัศน์คือหัวใจ คือภพ คือสิ่งต่างๆ ที่เราจะทำลายมัน พอเราเข้าไปสิ่งทีละเอียด เราจะดับไฟที่เป็นระเบิดนิวเคลียร์ นิวเคลียร์ที่ทำลายหัวใจนี้มันจะทำอย่างไร มันถึงมีมหาสติ มหาปัญญา ไฟอันละเอียดลึกซึ้ง ไฟอันสุขุมคัมภีรภาพ มันจะเข้าไปทำลายสิ่งที่เป็นนิวเคลียร์ เป็นสารพิษ เป็นอะไรต่างๆ ที่เรามองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

เวลามันพิจารณาไปมันจับต้องของมัน ถ้าจิตมันสงบแล้วมันพิจารณาออกไปเป็นมหาสติ มหาปัญญา เพราะมันจับกาย เวทนา จิต ธรรม อันละเอียดลึกซึ้ง มันจับขึ้นมามันเขย่าหัวใจ เขย่าหัวใจว่า อู้ ไหนว่านิพพาน ไหนว่าว่างหมด ไหนว่าไม่มีใจ

ถ้าดูลักษณะมันหยาบๆ มันก็รับรู้ได้หยาบๆ แล้วดูลักษณะมันพัฒนาขึ้นมาจาก โสคาปัตติมรรคเป็นโสคาปัตติผล สกิทาคามรรคเป็นสกิทาคาผล แล้วกายกับจิตมันแยกออกจากกันเป็นธรรมชาติ สิ่งที่มีนวลลึกซึ้ง สิ่งที่เป็นภวาสวะภพนี้มันพัฒนาของมันขึ้นมา มันละเอียดลึกซึ้งจนเราก็เข้าใจไม่ได้ว่าเราจะทำงานอย่างไรเลยละ

แต่เพราะเรามีครูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะให้ใหม่ เรามีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เราเป็นศากยบุตรพุทธชินนรต เราเป็นลูกศิษย์ลูกหาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่จะสร้างหัวใจขึ้นมาให้เข้าสู่ธรรม พอจิตมันละเอียดลึกซึ้งเข้ามา มันพัฒนาของมันขึ้นมา มันมีวุฒิภาวะสูงขึ้นมา มันมีฐานของมัน มันสร้างกระบวนการขึ้นมาจนเป็นมหาสติ มหาปัญญา

มหาสติมหาปัญญานี้มันเข้าไปจับตัว กาย เวทนา จิต ธรรม นี้ กายนอก กายใน กายในกาย กายอันละเอียดลึกซึ้งมหาสติมหาปัญญามันจับขึ้นมาเป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นอสุภะเพราะเป็นมหาสติมหาปัญญา มันพิจารณาใคร่ครวญของมัน ถ้ามันจับได้มันถึงเกิดมหาปัญญา ถ้ามันจับไม่ได้มันเกิดมหาสติ มหาสติมันเกิดมหาสมาธิ สมาธิมันเกิดมันก็มี ความลึกซึ้ง ว่าง อู้อู้อู มีความสุข อู้อู้อู นิพพาน มันก็นอนจมอยู่ใต้กามราคะ อยู่ได้ กระบวนการของสิ่งที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า สิ่งที่เป็นความละเอียดลึกซึ้ง ไฟที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

แต่ถ้ามันพิจารณาของมันขึ้นมาจะ มันจะเป็นมหาสติ สิ่งที่ยังมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า มันก็มีกระบวนการที่เข้าไปชำระล้างได้ พอกระบวนการชำระล้างขึ้นมา มันพิจารณาของมันขึ้นมา พอมันจับได้มันเกิดปัญญา ปัญญามันใคร่ครวญซ้ำแล้วซ้ำเล่า ต้องมีความขยันหมั่นเพียร

คำว่าขยันหมั่นเพียรนะ คุณงานหยาบๆ ขึ้นมา คุณตั้งแต่โศดาปัตติมรรค สกิทาคา มรรคนี่ เราก็ล้มลุกคลุกคลาน เราก็ต่อสู้กับมันด้วยกำลังศรัทธา กำลังความเพียรของเรา มหาศาลเลย แต่เมื่อเป็นมหาสติมหาปัญญาขึ้นมาแล้ว มันลึกซึ้งขนาดนั้นแล้วเราจะทำสิ่งใด คุณติ เวลาคนเขาบริหารจัดการ ในออฟฟิศเขาทำของเขา เขาดูแลของเขา เครื่องยนต์ กลไกของเขา เขาไม่ให้คนนอกเข้าไปนะ เราไม่ได้ทำงานปิดฝุ่นข้างนอก เราเป็นกรรมกรแบกหามทำงานอยู่นอกอาคาร แต่ไอ้คนที่บริหารจัดการเขาอยู่ในอาคารนะ อยู่ในอาคารของเขา เขาทำงานละเอียดของเขา

นี่ก็เหมือนกัน แล้วเราจะเข้าไปชำระล้าง เราจะเข้าไปต่อสู้กับกิเลส เราจะมีปัญญาอย่างไรที่จะเข้าไปต่อสู้กับมัน เราถึงตั้งสติ พอเป็นมหาสติมหาปัญญานี้มันละเอียดลึกซึ้งมาก แล้วใจจะนุ่มนำจนจิตมันเห็นนะ เห็นสิ่งที่เป็นขั้นอันละเอียดที่มัน

เกิดจากจิต พอเห็นชั้นอันละเอียดแล้วจับได้ พอจับได้ก็ใช้ปัญญาใคร่ครวญ ถ้าพิจารณาโดยปัญญา มันจะเห็นจิต เห็นชั้นอันละเอียด เห็นสิ่งที่เป็นกามฉันทะในตัวเอง

กามฉันทะคือตัวภพ คือตัวเรา คือตัวมี ใจ ถ้าไม่มีตัวมี ไม่มีสถานที่ ไฟมันจะไหม้บนอะไร ถ้าไฟมันจะไหม้ที่นี่มันต้องมีสถานที่ให้มันไหม้ นี่ใจ เพราะมันมีที่ละเอียด มันมีที่รองรับ คุณติ คุณสารพิษในอากาศที่เราไม่เห็นเราจะรู้ได้อย่างไร นี่ก็เหมือนกัน นี่มันเป็นสารพิษในโลกนะ แต่สารพิษในใจ สารพิษของสิ่งๆ ต่างที่มันเกิดขึ้นมาจากใจ เกิดขึ้นมาจากสิ่งที่ละเอียด

ที่นี้พอจิตที่มันละเอียดกว่า มรรคญาณ อนุคามมรรค สกิทากามมรรคกับอนาคามมรรค อนุคามมรรคมันจะละเอียดลึกซึ้งกว่า มันเป็นมหาสติมหาปัญญา มันมีสติปัญญาที่มันเข้าไปละเอียดอ่อนลึกซึ้ง คือมันต้องตั้งสติให้ดี

คนที่ประพฤติปฏิบัติ ครูบาอาจารย์ท่านบอก เวลาปฏิบัตินะ ถ้าปัญญามันเริ่มจุดติด เวลามันหมุนขณะที่เป็นอนุคามมรรคนี้จะอยู่กับใครไม่ได้ ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติท่านจะแยกตัวออกไปอยู่คนเดียว เพราะทุกวินาที ทุกสิ่งการเคลื่อนไหวของจิตสติมันทัน มหาสติมันทันหมด แล้วงานข้างนอก ความเป็นอยู่ที่เราดำรงชีวิตกัน ที่บอกว่านรกก็มีรวงมีรัง เราต้องมีข้อวัตรปฏิบัติ เราต้องมีกิจของสงฆ์ เราต้องทำงานร่วมกัน มันก็ไปขัดแย้งกับสิ่งที่ละเอียดอ่อนในหัวใจ

ฉะนั้นสิ่งที่ละเอียดอ่อนในหัวใจ มันจะอยู่กับสิ่งหยาบๆ อย่างนี้ไม่ได้เลย เห็นว่าสิ่งนี้เป็นของไร้สาระ คุณติ จิตของเราที่มันกำลังจะพ้นจากทุกข์อยู่แล้ว แล้วไอนี้มันเรื่องของโลกๆ เวลาปฏิบัติบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฏิบัติบูชาด้วยใจเป็นธรรม คุณติเวลาบอกว่ามันจะกว่าดาวกว่าเดือน มันจะหิบบดาวหิบบเดือนบนฟ้านะ นี่ก็เหมือนกัน จิตมันจะเอามรรคเอาผล มันจะกว่า มันจับผิดจับถูก ตะครุบแล้วตะครุบอีก แล้วมันจะทำอย่างไร

สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์กับการประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์กับครูบาอาจารย์ ถ้าครูบาอาจารย์ท่านรู้ของท่าน ท่านเห็นของท่าน ท่านจะเปิดโอกาสให้ แล้วท่านจะคอยดูแลไม่ให้ใครสิ่งใดเข้ามากระทบกระเทือนอันนี้ เพราะเหตุการณ์อย่างนี้

คูลี เวลาเราทำงานวิจัยต่างๆ ทางโลก สิ่งที่เราจะประสบความสำเร็จเพื่อเอามาเป็นประโยชน์กับโลก ทุกคนต้องรอคอยผลงานนั้นใช่ไหม แล้วนี่หัวใจที่ประพฤติปฏิบัติ หัวใจที่มันจะพัน มันจะเอาไฟตบธรรม มหาสติ มหาปัญญา ไฟอันละเอียดที่มองด้วยตาเปล่าไม่ได้ เอาไปชำระไฟที่มองไม่เห็นนี้ มันจะเป็นประโยชน์กับศาสนา ประโยชน์กับศากยบุตรพุทธชินโรส มันจะเป็นประโยชน์กับโลก ประโยชน์เกิดกับบุคคลคนนั้นก่อน ประโยชน์เกิดจากการกระทำของใจที่มันกำลังต่อสู้กัน ใจที่เป็นอริยมรรค มรรคที่มันละเอียดอ่อนในหัวใจ มรรคญาณที่มันเคลื่อนตัว มันเคลื่อนตัว มรรคกับจักร นี่ปัญญามันหมุน หมุนเพราะจักรมันหมุน ธรรมมันหมุน พอหมุนแล้ว หมุนอย่างไร

มันหมุนด้วยมรรค ๘ ด้วยงานชอบ เพียรชอบ คำริชอบ ความระลึกรชอบ สติปัญญาชอบ ด้วยความชอบธรรมของมัน จนเป็นมหาสติมหาปัญญา แล้วมันเข้ากลืนกินทำลายกัน มันจะละเอียดอ่อนลึกซึ้งและเร็วมาก แล้วมันมีการต่อต้าน มีการกระทำเหมือนสิ่งที่มองไม่เห็น พอลมพัด มันรู้แต่อากาศที่มันพัดเปลี่ยนทิศทางไป พอเปลี่ยนทิศทางไปทางไหน พัดไปทางไหนคนทางนั้นจะต้องลมตายกันเป็นเบือเลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราตั้งใจของเรา มันพัดเปลี่ยนทิศทาง แล้วเราจะควบคุมอย่างไรให้มันถูกต้องตามหลักธรรม เราจะควบคุมสิ่งต่างๆ จิตใจที่มันเป็นมหาสติมหาปัญญาที่มันเคลื่อนไหว เราจะทำอย่างไรให้มันสมดุล ให้มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทา ถ้าฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า การควบคุมทิศทางมันจะละเอียดเข้ามา ละเอียดเข้ามา จนทันกัน จนสิ่งนี้มันจะเปลี่ยนทิศทางไม่ได้ จะเปลี่ยนทิศทางขนาดไหน สติปัญญาก็คอยตะล่อมเข้ามา

ถึงที่สุดทำลายกันจนกรีนกลางหัวใจนะ เพราะมันจะกลืนเข้ามาๆ จนถึงตัวเอง แล้วทำลายตัวมันเองเห็นไหม ไฟตบธรรมที่มันจะเผาไฟกามราคะ ทำลายกามราคะออกไปจากหัวใจ แล้วฝึกซ้อมบ่อยครั้งเข้า ละเอียดลึกซึ้งเข้าไปอีก ลึกซึ้งเข้าไปเพราะอะไร เพราะอนาคา ๕ ชั้น พิจารณาเข้าไป ปล่อยวางเข้าไป จะตามสืบกระบวนการของจิตเข้าไปสู่ภวาสวะ เข้าไปสู่ภพ เข้าไปทำลายจนถึงที่สุดแล้วมันปล่อยวาง วางหมดเลย

ความว่างอย่างนี้มันเกิดจากอะไร คุณสิ เราเห็นไฟที่มันแผดเผาทำลายโลก ทำลายสิ่งต่างๆ ทำลายทุกอย่าง ทำลายชีวิตคน มันทำความเสียหายมาทั้งนั้นเลย แต่เพราะเรามีศักยภาพ เพราะเราว่าเรามีวุฒิภาวะ เรามาประพฤติปฏิบัติกับครูบาอาจารย์ของเรา กับประพฤติปฏิบัติจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งท่านมา เราพัฒนาการขึ้นมา จนถึงที่สุดว่างหมดเลย ไม่มีสิ่งใดเลย

เพราะความไม่มีสิ่งใดเลย มันถึงจับต้องสิ่งใดไม่ได้ พอจับต้องสิ่งใดไม่ได้ มันจะสิ้นสุดกระบวนการของมันได้อย่างไร สิ่งที่จับกระบวนการ สิ่งที่ยึดจับต้องไม่ได้ แล้วความรู้สึกมันอยู่ที่ไหน สิ่งที่เป็นไฟ ความรู้สึกที่ว่าเป็นเรา ความรู้สึกอันนี้มันอยู่ที่ไหน ถ้ามีสติปัญญา มันจะย้อนกลับมา มันจะย้อนกลับมาจุดและต่อม กลับมาสิ่งที่รับรู้ สิ่งที่เป็นไปนะ สิ่งทีภาวสวะ สิ่งที่เป็นภพ สิ่งที่เป็นไฟแล้วมันเผาไหม้ขึ้นมาไหม้ขึ้นมา สิ่งทีไฟเผาไหม้ขึ้นมา เพราะมันมีภพ มีสถานที่ มีเชื้อมีใจขึ้นมา มันก็ยังสามารถเผาขึ้นมาได้ แต่พอมันทำลายหมดแล้ว มันทำลายสิ่งที่เป็นไฟ ไม่มีไฟ ไม่มีควันต่างๆ มันจะละเอียดเข้าไปจนไม่มีสิ่งใดเลย แล้วพอมันทำลายว่างหมดแล้วมันเหลืออะไรล่ะ

สิ่งที่มันยังเหลืออยู่ มันยังเป็น ไปได้อยู่ มันยังไปเกิดบนพรหม ถ้าตายไปแล้วก็ไปเกิดบนพรหม เพราะพรหมมีชั้นเดียว พรหมมีชั้น ๑ ที่มันละเอียดลึกซึ้ง แล้วที่เราหยาบอยู่นี้ เราเป็นมนุษย์ เวลาพุทธธรรมะกันเราพูดด้วยสัญชาตญาณ เราพูดด้วยภาษา แต่เวลาจิตมันละเอียดเข้าไป มันพูดด้วยภาษาไม่ได้ มันไม่มีภาษาจะพูด จิตเดิมแท้นี้ฟ้องใส่มันไม่มีภาษาอะไรจะมาสื่อมันได้เลย ถ้าสื่อไม่ได้แล้วมันจะรู้ตัวมันเองได้อย่างไรล่ะ มันจะมีสติปัญญาของมันได้อย่างไร ที่บอกว่าสติเป็นอัตโนมัตติ อัตโนมัตติมันก็ส่งออกไป แต่ถ้ามันมีอรหัตตมรรคล่ะ

อรหัตตมรรค สิ่งที่เป็นญาณหยั่งรู้ ไม่ใช่ปัญญา ปัญญา มันเกิดจากการกระทบนะ ต้องมีพลังงานกับ ชั้น ๕ กับสังขาร มันถึงเกิดปัญญา แล้วการเกิดที่มันละเอียดลึกซึ้งจนมันกระทบกันกับสิ่งใดไม่ได้ เพราะมันละเอียดออกมาหมดแล้ว มันเป็นพลังงานเพียวๆ พลังงานเฉยๆ พลังงานเปล่าๆ พลังงานนี่คือธาตุ สักแต่ว่า ธาตุรู้ ธาตุรู้มันเคลื่อนไปในอากาศ แล้วมันจะไปรู้กับใครล่ะ สัตว์เซลล์เดียว ไม่มีอะไรกระทบ แล้วอะไรจะจับต้องมัน

นี่ไง จุดเริ่มต้นการแผดเผาอะ คุณไฟมันมาจากไหน คุณพลังงานที่มันมา มันมาอย่างไร ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ก็ว่า โอ้ นี่ละนิพพาน นี่สิ้นสุดกระบวนการแล้ว นี่ละการปฏิบัติแล้ว นี่แหละคือตัวกิเลส นี่คือตัวสุขวิสัย ตัวที่การกระทำ เวลาปฏิบัติเข้าไปอย่างนี้เหมือนกับสุขวิสัยเลย เพราะมันมีอะไรถึงสืบต่อเข้าไปถึงจุดนี้ได้ แต่เพราะมันมี

สิ่งที่ว่า โสคาปิตตมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามรรค เราก็ดำกันไป เวลาอรหัตตมรรคขึ้นมา แล้วอรหัตตมรรคเป็นอย่างไร แล้วอรหัตตมรรคมันอยู่ที่ไหน แล้วมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร สิ่งที่เกิดขึ้นมา ตัวจิตคือตัววิชา จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่มองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นกิเลส ‘ข้ามพ้นกิเลส’ เพราะอะไร ถ้ามันไม่มีอรหัตตมรรคมันจะข้ามพ้นไปได้อย่างไร ถ้ามันไม่มีอรหัตตมรรคเห็นไหม

จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่มองไปด้วยอุปกิเลส ถ้าไม่มีอรหัตตมรรค มันก็ส่องใส แล้วมันก็เป็นที่ใสของมัน ตัวส่องใสคือตัวกิเลส ตัวส่องใสคือตัวจิตเดิมแท้ ตัวจิตเดิมแท้ที่เป็นนามธรรม ถ้ามันจะส่องใส มันก็คู่กับเศร้าหมอง ถ้ามันจะว่าง มันก็คู่กับไม่ว่าง มันมีความรู้ของมันอยู่คนเดียวที่มันไม่มีอะไรไปขัดแย้งกับมัน ไม่มีสิ่งใดไปกระทบกระทั่งเหมือนกับมัน แล้วจะรู้ได้อย่างไร

ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยเตือน แล้วย้อนกลับเห็นไหม พลังงานที่ย้อนกลับ น้ำไหลขึ้นสู่ที่สูง น้ำที่มันจะขึ้นสู่ที่สูงได้เพราะเขาตักขึ้น มันถึงจะขึ้นสู่ที่สูงได้ น้ำต้องไหลลงต่ำ โดยธรรมชาติของจิตคือมันส่งออก แล้วมันจะย้อนกลับได้อย่างไร มันย้อนกลับไม่ได้ แต่เพราะมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์นี้มันถึงมีของคู่ควรกัน

เพราะมีอรหัตตมรรค มีความคู่ควรกันของธรรม เพราะมีธรรม!!! เพราะมีสังฆธรรม เพราะมันมีความจริง เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันถึงมีสังฆธรรม แล้วสังฆธรรมนี้มันสร้างตัวขึ้นมา การสร้างตัว การรับรู้ของมันขึ้นมา แล้วมันจะขึ้นมาถึงตัวนั้น แล้วทำลายตัวมันเอง ทำลายด้วยตัวของเขาเอง ด้วยตัวของจิตเอง จิตทำลายจิตนะ อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมุจฺจิง สุตฺติ อาสวะสิ้นไป อาสวะกับจิต ทำลายตัวจิต ตัวกระบวนการของจิตทำจนสิ้นไปจนหมดกระบวนการของมัน ไม่มีสิ่งใดๆ เลย เป็นธรรมชาติ สิ่งที

เป็นสังขารม ชาติรู้คือธาตุของกิเลส ถ้าเป็นธรรมละ สิ่งทีลึ้นกระบวนการ จิตที่ไม่เคยตาย พอทำลึ้นกระบวนการของเขาแล้ว ทำลายจิตแล้วมันเหลืออะไร

มนุษย์เพราะมีจิต เพราะมีการกระทำของมันไปใช้ใหม่ พอทำลายแล้ว แผลเผาหมดแล้ว นี่ไฟดับไฟ เอาไฟคือธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตบะธรรม ตโป จ พุทฺหมจริยญฺจ เป็นมงคลชีวิตที่เข้าไปทำลายถึงที่สุดแล้ว แล้วมันเหลือสิ่งใดละ ธรรมสากัจฉา เอตมฺมงฺกลมุตฺตมํ นี่เวลาสนทนาธรรม ครูบาอาจารย์สนทนาธรรมกัน ธรรมที่เป็นธรรมขึ้นมามันสื่อสารกัน

ฉะนั้นถึงบอกว่า ถ้ามันมีความจริง ความจริงก็คือความจริง ความจริงกับความจริงจะเข้ากัน แต่ถ้าไม่จริง สิ่งที่ไม่จริงคือสิ่งที่โกหกดมเท็จ ความโกหกดมเท็จมันจะเข้าอยู่กับความโกหกดมเท็จ มันจะเป็นความจริงได้อย่างไร ถ้าความจริงมันต้องมีข้อเท็จจริง มันต้องมีองค์ความรู้ของความจริง ความจริงต้องมีการกระทำของมันขึ้นมา ไม่ใช่ความจริงจากความจำ ความจริงของการจำ จำธรรมะของพระพุทธเจ้ามา ธรรมของครูบาอาจารย์มา เป็นความจำขึ้นมา พูดคำเดียวกันเพราะจำมาพูด แต่ไม่มีข้อเท็จจริงของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นไม่มีข้อเท็จจริงขึ้นมา เพื่อให้มันเป็นกระบวนการขึ้นมา มันจะเป็นความจริงขึ้นมาได้อย่างไร

แต่ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งที่เป็นความจริง มีการกระทำขึ้นมา นี่มันถึงบอกว่า ในวงของกรรมฐาน ในวงของครูบาอาจารย์เรา ตั้งแต่หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นลงมา มันมีหลักมีเกณฑ์ มีความจริงในหมู่ในคณะ ในวงกรรมฐาน ในวงพระป่าของครูบาอาจารย์เรา มีหลักมีเกณฑ์ให้พวกเราเป็นธรรมเจดีย์ ให้เราได้ฟังได้อาศัย เป็นเจดีย์ เป็นยอดแห่งธรรม ให้พวกเรานักปฏิบัติมีครูมีอาจารย์ มีกตัญญูกตเวที ให้ระลึกถึงครูบาอาจารย์ ให้เคารพครูบาอาจารย์

ถ้าเราเคารพครูบาอาจารย์ ก็เท่ากับเคารพตัวเราเอง ถ้าเราไม่เคารพครูบาอาจารย์ เพราะกิเลสค้นหาความทะยานอยากคือคนหยาบคนหนา เห็นแต่ความสะดวกสบาย เห็นแก่ปากแก่ท้อง เห็นแก่ศักยภาพ หลวงปู่มั่นบอกไว้ มันจะเอาเยี่ยง ไม่เอาอย่าง เอาเยี่ยงคือเอาเกียรติศัพท์เกียรติคุณของครูบาอาจารย์ไปหาอยู่หากิน มันไม่เอาอย่าง มันไม่ประพฤติปฏิบัติ มันไม่ทำตาม มันไม่กตัญญูกตเวที มันไม่ทำตามครูบาอาจารย์ มันจะเอาเยี่ยง เอา

ชื่อ เอาเสียง เอาสิ่งต่างๆ ของหลักของเกณฑ์ของกรรมฐาน มันเลยจำเอา จำคำพูดไปพูด โดยไม่มีข้อเท็จจริง ไม่มีสิ่งใดในหัวใจ

ถ้ามีสิ่งใดในหัวใจมันชำระกิเลสไปแล้ว มันจะต้องการสิ่งใด เพราะสิ่งนั้นเป็นเรื่องของกิเลสทั้งนั้น ชื่อเสียงลาภสักการะต่างๆ มันเป็นเรื่องของจี! มันเป็นเรื่องของกิเลสค้นหาความทะยานอยาก เพราะจิตใจมันมีกิเลส มันถึงต้องการเหยื่อ แต่ถ้าจิตใจเป็นธรรม สิ่งนี้มันเห็นเป็นจี

คนกินจี คนนั้น โง่มาก คนฉลาดเขาไม่กินจี เอวัง